

48 ГОДИН

У САМАРІ

За свою історію Самара встигла побувати і хлібною столицею Поволжя, і "резервною" столицею Радянського Союзу. Нині російський мільйонник перетворився на затишний туристичний куточок на смарагдових берегах широкої Волги

Текст: Григорій Пальніков

48 HOURS

IN SAMARA

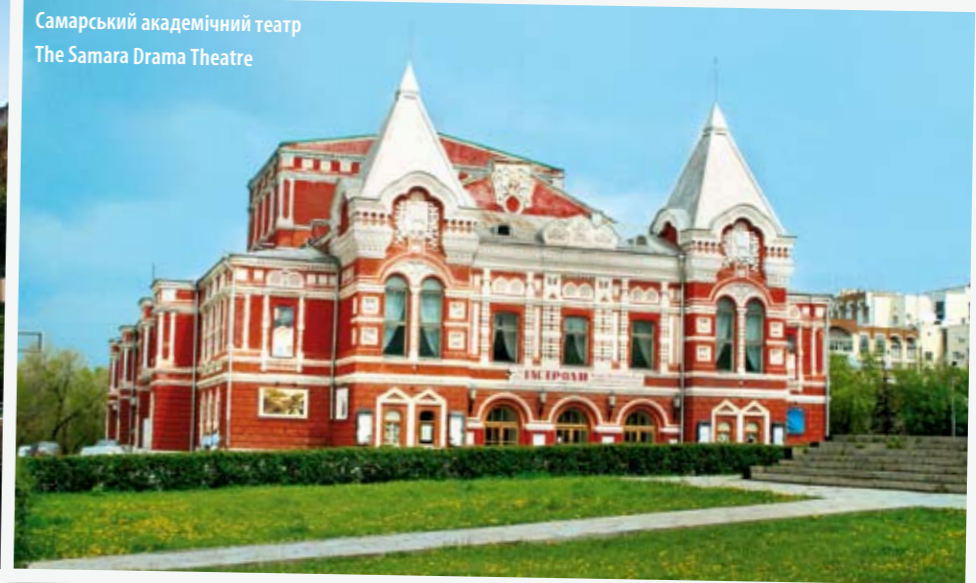
Over the years, the Russian conurbation of Samara rose to the status of capital of the Volga region, and even "reserve" capital of the Soviet Union. Today, this bustling city of over a million inhabitants is a cosy tourist site situated on the emerald banks of the immense Volga

By Hryhoriy Palnikov





Мальовнича панорама Волги
The picturesque landscape of the Volga



Самарський академічний театр
The Samara Drama Theatre



Пам'ятник Володимирі Висоцькому
A monument to Vladimir Vysotsky

1 день

10:00 ПО ПЛОЩАХ ЗА ІСТОРІЄЮ

Історія Самари бере початок із площі зі смачною назвою – Хлібної. У 1586 тут на місці злиття річок Волги й Самари постала фортеця, яка мала захищати околиці руських земель від набігів кочовиків. Поселення швидко влилося у приволзьку торгівлю, і вже в 1688 році отримало статус міста. У другій половині XIX століття площа стала головним хлібним ринком Поволжя. Сюди звідусіль звозили добірне борошно, яке зберігали в найбільшому елеваторі Європи. Посеред майдану й досі біліє будинок першої хлібної біржі міста.

Неподалік, на площі Чапаєва красується червона будівля Самарського академічного театру. А під спорудою Академії культури й мистецтв на розташованій поблизу вул. Фрунзе, 167 знаходиться пам'ятка буремних років Другої світової війни – бункер Сталіна. Збудований у 1942 році стратегічний об'єкт глибиною 37 метрів було розсекречено лише в 1990 році. Нині тут працює музей.

12:00 ВИСОЦЬКИЙ. ДЯКУЮ, ЩО ЖИВИЙ!

У 1967 році в Самарі з гастрольями побував Володимир Висоцький, чия слава тоді ще не гриміла на всю країну. Прихильники творчості російського барда неодмінно навідується до пам'ятної стели, встановленої в названому на честь музиканта сквері, та до музею Висоцького по вул. Ленінградській, 77. Експозиція розповідає про самарські гастролі артиста й включає автографи, афіші, записки з залу, концертні записи й навіть вітальний лист мами Висоцького.

13:00 “КИП'ЯТОК” НА ОБІД

Якщо ви вже зголодніли, не звертайте з Ленінградської вулиці, де знаходяться численні кав'ярні та ресторани. Раніше цю вулицю називали Панською, оскільки лише багаті городяни могли дозволити собі придбати тут будинок. Пообідайте у закладі з оригінальною назвою “Кип'яток” (вул. Ленінградська, 40), який славиться смачними стравами староруської кухні. Або ж зазирніть до розташованого неподалік ресторану “Бумажная луна” (Ленінградська, 77), незвичайним елементом декору якого стали... ляльки Барбі, вмуровані в скляну підлогу.

14:30 КОСМОС ЯК ПЕРЕДЧУТТЯ

На проспекті Леніна, 21 гордо височіє найбільш вражаючий пам'ятник міста – справжня ракета-носіє “Союз”. Металевий гігант сягає 68 метрів у висоту й може витримати землетрус потужністю 7 балів! З 1958 року в Самарі було виготовлено близько 1660 ракет-носіїв Р-7 типу “Союз”, на яких у космос стартували всі радянські й російські космонавти, у тому числі і Юрій Гагарін. Про космічні звитяги міста розповість музей “Самара космічна”, що міститься всередині п'єдесталу 70-тонної конструкції.

16:00 МАЛО МАЛЕВИЧА?

Від площі Слави веде вулиця Куйбішева – одна з найстаріших у місті. Триповерховий будинок №92 займає Самарський обласний художній музей (www.artmus.ru), основою колекції якого стали роботи російських митців XVIII-XIX ст., зокрема Саврасова, Шишкіна, Куїнджі, Рєпіна та Сурікова. Найбільша цінність зібрання – авангардні полотна Казимира Малевича, його друзів і послідовників. Зверніть увагу на картину Малевича “Життя у великому готелі”. Деякі критики запевняють, що полотно належить пензлю художника Івана Ключа, оскільки відрізняється від стилю автора “Чорного квадрата”. А ви як гадаєте?

18:00 ДЕ ЗДІЙСНЮЮТЬСЯ БАЖАННЯ

Відмінне почуття гумору самарців проявилось у незвичайних монументах. Приміром, вхід до Самарської теплової електростанції (пр-т Волзький, 8) прикрашає єдиний у світі пам'ятник... радіатору. Оригінальний монумент являє собою підвіконня та чавунну батарею, на якій вмонтований кіт. Виявляється, саме в Росії понад 155 років тому вперше сконструювали незамінний взимку обігрівальний прилад. ↗

Day 1

10:00 STROLLING THE SQUARES, HUNTING FOR HISTORY

The history of Samara begins with a square of an appetising name – Bread Square. Here, at the confluence of the rivers Volga and Samara, a fortress was built in 1586 to protect the surroundings of these lands from nomad raids. The settlement quickly connected with the Volga trade routes and attained city status in 1688. In the second half of the 19th century, this square became a major grain market of the Volga Region. Merchants brought the finest flour from far and wide, storing it in the largest grain warehouse in Europe. A white house of the city's first grain exchange is still standing in the middle of the square.

Nearby, the famous red building of Samara Academic Theatre is located on Chapaev Square. Beneath the building of the Academy of Culture and Arts on 167 Frunze Street stands a monument remembering the turbulent WWII era – the so-called Stalin's Bunker. During World War II, Kuybyshev (as Samara was called then) was chosen as the capital of the Soviet Union, should Moscow fall to the invading Germans. The strategic dugout was built in 1942 at a depth of 37 metres, but was never used. It was declassified in 1990, and is now a museum open to visitors.

12:00 VYSOTSKY. THANKS FOR BEING ALIVE!

In 1967, Samara hosted a series of concerts by prominent singer, poet and actor Vladimir Vysotsky. At that time, his fame had not yet spread across the country. Admirers of this Russian bard visit the monument set on the square named in his honour, as well as Vysotsky Museum on 77 Leningradskaya Street. The exhibition tells of the artist's tour in Samara and includes autographs, posters, a letter from the audience, concert recordings and even a welcome letter from Vysotsky's mother.

13:00 BOILING WATER FOR DINNER

If you are hungry, don't leave Leningradskaya Street without having first sampled its plethora of cafés and restaurants. In the past, only the very wealthiest citizens of Samara could afford to buy a house on this street. You can have lunch at the traditional favourite “Kipyatok” (Boiling water) (40 Leningradskaya St.), famous for its delicious Old Russian cuisine. Or try a nearby restaurant called “Paper Moon” (77 Leningradskaya St.), quite unusually decorated by... Barbie dolls melted into the glass floor.

14:30 DREAMING OF SPACE

The most impressive monument of the city – a real Soyuz space rocket – stands tall at 21 Lenin Ave. The entirely metal monolith is a huge 68 metres high and built to withstand an earthquake a magnitude of 7! From 1958, about 1660 Soyuz type rockets were built in Samara, including the very ones which launched all Soviet and Russian astronauts, Yuri Gagarin being one of them, into space. The “Space Samara” museum found inside the pedestal of the 70-tonne giant, will tell you more about the cosmic achievements of this city.

16:00 MISSING MALEVICH?

Kuibyshev Street, one of the oldest in the city, starts from the Square of Glory. Samara Regional Art Museum (www.artmus.ru) occupies a three-storey building on 92 Kuybysheva St. The museum has a great collection of 18-19th century Russian artists, including Savrasov, Shishkin, Kuindzhi, Repin and Surikov. The greatest pride of the collection, though, is the avant-garde works by Kazimir Malevich and his circle. Pay particular attention to a painting entitled “Life in a Big Hotel”. Some critics suggest that this painting was actually created by Ivan Klyun, as it differs significantly from the style of the famous author of the “Black Square”. And what do you think?

18:00 WHERE DREAMS COME TRUE

The excellent sense of humour of the locals shows itself in the city's unusual monuments. For example, the entrance to Samara thermal power station (8 Volga Ave) is adorned with the world's one and only monument to a radiator! It is formed of a windowsill and a cast-iron battery, with a cat comfortably sitting on top. It turns out that Russia was the original inventor of this indispensable heater, over 155 years ago. At the Botanical Garden (15 Moskovskoe Rd.) you can find a monument consisting of an old phone and five animals: an elephant, a crocodile, a monkey and two gazelles. To make sure your dreams come true, just whisper your wishes into the receiver and then dial them on the keyboard held by the monkey. Dreaming of getting rich? Then sit on the stomach of the crocodile – this scary, scaly statue is the one holding a pipe. For strength and confidence, rub the tusks of the elephant. The gazelles are the lovers' favourite monument – they guarantee happiness and mutual love to any couple who hugs them. ↗

Photos: ©Oleg Fedorov/Lori, Aleksandr Bilinov/Lori

Photos: ©Evgeny Melekhin



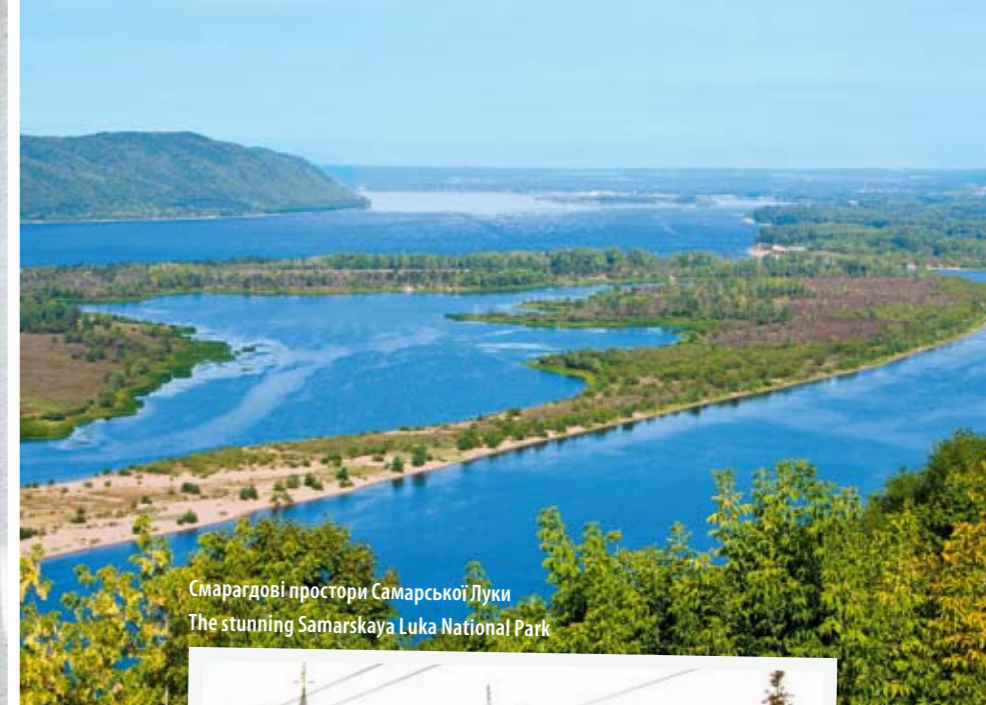
Екзотичний охоронець Ботанічного саду
An exotic guard of the Botanical Garden



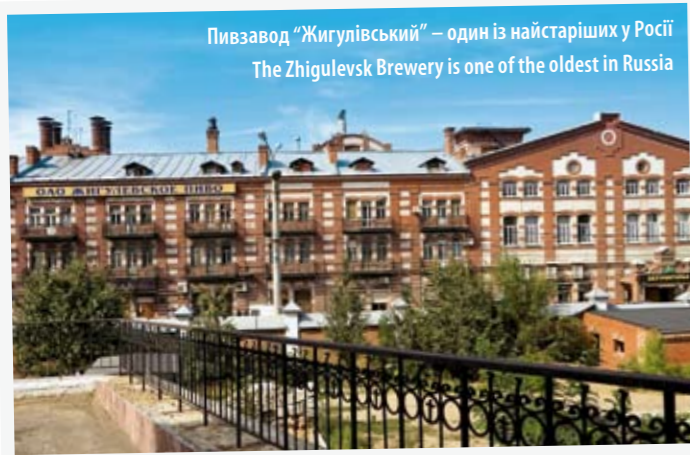
Іверський жіночий монастир – православна святиня Самари
The Iversky Convent is one of Samara's religious landmarks



Єдиний у світі пам'ятник радіатору
The world's only monument to a radiator



Смарагдові простори Самарської Луки
The stunning Samarskaya Luka National Park



Пивзавод "Жигулівський" – один із найстаріших у Росії
The Zhitulevsk Brewery is one of the oldest in Russia

2 день

10:00 У ПОШУКАХ ДУХОВНОЇ РІВНОВАГИ

Коли в 1850 році на схилах Волги з'явився Іверський жіночий монастир, його територія вважалася околицею міста (сучасний Волзький пр-т, 1). Сьогодні це така ж центральна частина Самари, як Поділ у Києві. Монастир виник за ініціативи містян та 38 сестер милосердя. Іверським його назвали на честь купчихи Катерини Маріхіної, яка подарувала монахиням однойменну фамільну ікону. Матеріально утримувати монастир допомагали численні майстерні, від золотощвейної та іконописної до килимної й черевичної. За радянської влади в 1925 році монастир закрили, і лише в 1991 році почали відроджувати. Нині він вважається головною православною святинею Самари.

11:00 БУДЬМО!

У 1881 році неподалік Іверського монастиря австрійський підприємець Альфред фон Вакано відкрив Жигулівську пивоварню. Подейкують, фон Вакано настільки полюбляв хмільний напій, що протягнув мідний пивопровід від самісінського заводу до свого маєтку. Правда це чи ні, вам розкажуть у фірмовому ресторані "У Вакано", який розмістився в одному зі старовинних корпусів пивоварні (Волзький пр-т, 4; www.samarabeer.ru). Заклад пропонує всі сорти пива, які випускає завод "Жигулівський", у тому числі нефільтровані.

12:30 НАЗАД У ДИТИНСТВО

Маєток Івана Клодта (вул. Куйбишева, 139), зведений у 1898 році, називають найкрасивішим у Самарі. Право звести розкішний міні-палац з флюгерами, баштами й балконами самарський купець отримав за значні заслуги перед містом. Разом з братом Карлом він упродовж багатьох років забезпечував місцеве населення лампочками, водопровідними трубами й сантехнікою. У 1991 році маєток віддали під дитячу картинну галерею (вул. Куйбишева, 139, www.chgal.ssu.samara.ru), експозиція якої нараховує понад 12 000 робіт юних митців з усього світу.

13:30 ТЕЧЕ РІКА ВОЛГА...

Незалежно від пори року, на п'ятикілометровій набережній Волги завжди людно. Дві-три години займе прогулянка променадом, що починається біля Річного вокзалу й закінчується біля так званої

Photos: ©Wikimedia, Aleksandr Bilinov/Lori

Photos: ©Aleksandr Bilinov/Lori; ElenaRut/Lori; Wikimedia

20:00 SHALL WE DANCE?

Samara nightlife is at its loudest on Leningradskaya St. Fervent Latino rhythms can be heard coming from "Cuba Club" (37 Leningradskaya St. / 91 Frunze St.). Those who prefer jazz and blues favour the art cafe called "Zdes" (Here) (37 Leningradskaya St.). Fans of rock music should definitely visit "Podval" (Cellar) (46 Galaktionovskaya St.), where famous Russian rock musicians often gig. If you'd rather do something quiet, feel free to visit the intellectual IQ-cafe "Myod" (Honey) (23 Lyesnaya St.), where you can play board games or solve puzzles as you dine. By the way, those who manage to solve the troublesome Rubik's cube are promised a special (and free) cocktail!

Day 2

10:00 IN SEARCH OF SPIRITUAL BALANCE

When the Iversky Convent was founded in 1850 on the slopes of the Volga, its location was considered the outskirts of the city (currently it stands at 1 Volga Ave.). Nowadays, it's a central part of Samara, like Podol in Kiev. The convent was built by the initiative of the citizens and 38 nuns, and named in honour of merchant Catherine Marikhina, who presented the nuns with a family icon bearing that name. The convent supported itself on income from its many workshops: gold embroidering, icon painting, carpet making and even shoemaking shops. Soviet rule saw the convent closed in 1925, with its renaissance in 1991. Today, it's considered the main Orthodox centre of Samara.

11:00 CHEERS!

In 1881, Austrian entrepreneur Alfred von Vakano opened the Zhitulevsk Brewery near the Iversky Convent. The story goes that von Vakano was so fond of his intoxicating tippie that he built a thick copper beer pipeline going from the brewery right into his estate. You can find out whether it's true or not in "Vakano's" restaurant, conveniently located in one of the old brewery buildings (4 Volga Ave, www.samarabeer.ru). Here you can taste all the varieties of beer produced by the Zhitulevsk Brewery, including unfiltered.



Маєток Івана Клодта
The mansion of Ivan Klodt

12:30 BACK TO CHILDHOOD

The residence of Ivan Klodt (139 Kuybysheva St.), built in 1898, is generally considered one of the most beautiful buildings in Samara. This Samarian merchant received the right to build a luxurious mini-palace with a weather vane, towers and balconies for his distinguished service to the city. Together with his brother Charles, he introduced much of the city's early infrastructure. In 1991, the grand building was converted into a children's art gallery (139 Kuybysheva St., www.chgal.ssu.samara.ru), housing a collection of over 12,000 works by young artists from around the world.

13:30 WHERE THE RIVER FLOWS

The Volga waterfront is always crowded, regardless of the season. A two to three-hour promenade will take you from the river port onto the so-called Rook. This concrete monument is 20 metres high, with a sail mounted atop, and was erected in 1986 to honour Samara's 400th anniversary. Curiously enough, the waterfront was occupied only by warehouses and stables up to 1930. According to local legend, it was then paved with a special sort of World War II trophy granite. Today, there are amazing views over the right bank of the Volga and Zhiguli Mountains.

16:00 GIFTS OF NATURE

The Samarskaya Luka Peninsula was formed by a bend in the Volga – the great river, heading east, makes a sharp turn near Samara and then turns west, forming a loop. Most of this scenic peninsula belongs to a National Park of the same name (www.npsamluka.ru) and Zhitulevsky Reserve. The diversity of nature here is every bit as good as in Crimea and the Caucasus. You can buy tickets to the

Біля ботанічного саду (Московське шосе, 15) знаходиться скульптурна композиція зі старовинного телефону й п'яти тварин: слона, крокодила, мавпи та двох газелей. Щоб задумане здійснилося, слід прошепотіти свої бажання у телефонний апарат, а потім набрати їх на клавіатурі, яку тримає в руках мавпа. Прагнете матеріального достатку? Присядьте на живіт крокодила з трубою в лапі. За силу і впевненість у собі "відповідає" слон: його слід потерти між бивнями. А ось газелі – улюблений монумент закоханих: якщо обійняти пам'ятник, то щастя й взаємна любов гарантовані.

20:00 ПОТАНЦЮЄМО?

Нічне життя Самари найгучніше вирує на Ленінградській вулиці. Запальні ритми латини лунають у клубі "Куба" (вул. Ленінградська 37/вул. Фрунзе, 91). Прихильникам джазу та блюзу сподобається арт-кафе "Здесь" (вул. Ленінградська, 37). Любителям рок-музики радимо клуб "Подвал" (вул. Галактіоновська, 46), де часто виступають відомі російські рок-музиканти.

А якщо хочеться чогось спокійного, завітайте до інтелектуального IQ-кафе "Мед" (вул. Лесная, 23), де під час обіду можна пограти в настільні ігри й порозгадувати головоломки. Тих, кому вдасться скласти кубик Рубіка, заклад пригостить фірмовим коктейлем.





П'ятикілометрова набережна – улюблене в Самарі місце для прогулянок
The Volga embankment is the locals' favourite promenade

➤ Тури – 20-метрової бетонної стели з парусом, встановленої у 1986 році на честь 400-річчя Самари. Цікаво, що до 1930-тих на місці набережної містились... склади й конюшні. За легендою, набережну вимостили з особливого граніту, що достався Росії після перемоги в Другій світовій війні. Нині з самарського променаду відкривається чудова панорама правого берега Волги й Жигулівських гір.

16:00 ПРИРОДНІ БАГАТСТВА

Півострів Самарська Лука утворений вигином Волги: велична ріка, прямуючи на схід, в районі Самари робить різкий вигин і повертає на захід, утворюючи петлю. Більшу частину цього мальовничого півострову займає однойменний національний парк (www.npsamluka.ru), а також Жигулівський заповідник, природний світ яких за різноманіттям не поступається Криму й Кавказу. Придбати вхідні квитки на територію "Самарської Луки" можна в адміністрації парку (Жигульовськ, вул. Ткачова, 109а), на території дільничних лісництв або ж у представництві парку в Самарі (вул. Радянської армії, 180, буд. 1, офіс 704).

19:00 НАВКОЛОСВІТНЄ ПЛАВАННЯ

Так жартівливо називають туристичний водний маршрут, що огинає Самарську Луку. "Жигулівська кругосвітка" – це 140-кілометровий круїз по Волзі, який проходить через перешийок в районі правого притоку Волги і закінчується буквально в місці початку подорожі. З 1968 року по цьому маршруту проходить спортивний захід "Кругосвітка" (www.krugosvetka.net), який щороку збирає любителів сплаву на байдарках. У період навігації з травня по вересень охочі можуть приєднатися й до інших круїзів по Волзі (www.volgacruise.ru, www.samaratour.com). Комфортні пароплави доведуть вас до Саратова, Казані, Ярославля, Нижнього Новгорода та Астрахані. Якщо час дозволяє, можна замовити тижневу подорож до Москви і Санкт-Петербурга і навіть вирушити на Соловецькі острови (круїз триває 22 дні). А для початку замовте оглядову екскурсію на найближчий катер. За декілька днів в Самарі можна побачити багато, але повірте, з кожним новим візитом ви відкриєте ще більше нового та цікавого в перлині Поволжя. ■

ЯК ДІСТАТИСЯ

МАУ пропонує два власних прямих рейси на тиждень з Києва до Самари, а також щоденні кодшерингові рейси разом зі своїм партнером авіакомпанією S7 Airlines.



Ракета-носієй "Союз" – найбільш вражаючий монумент міста
The "Soyuz" rocket stands as the city's most impressive monument

➤ grounds of "Samarskaya Luka" from the park's administration (Zhiguliovsk 109 Tkacheva St.), from foresters' cabins or in the park's representative office in Samara (180 Sovetskoy Armii bldg. 1, Suite 704).

19:00 CIRCUMNAVIGATION

That's how the locals jokingly refer to the tourist water route that goes around the Samarskaya Luka. "Zhiguli Circumnavigation" is a 140-kilometre cruise on the Volga River, which passes through the isthmus near the right tributary of the Volga and ends, literally, back where it starts. Since 1968, this route has been used for a sports challenge called "Krugosvetka" (Circumnavigation), which annually brings together numerous kayaking enthusiasts (www.krugosvetka.net). During navigation season, which lasts from May to September, visitors can also go on other cruises on the Volga (www.volgacruise.ru, www.samaratour.com). Comfortable steamers will take you to Saratov, Kazan, Yaroslavl, Nizhny Novgorod and Astrakhan. And if time allows, you can purchase a week-long trip to Moscow and St. Petersburg, or even go to the Solovki Islands – 22 days for that one. Start by ordering the nearest boat tour and just go from there. You can see a lot of Samara in a few days, but with every visit you will certainly discover more new and interesting things to do and see, in this marvellous city on the banks of the Volga. ■

GETTING THERE

UIA offers two direct scheduled flights a week from Kiev to Samara, as well as daily codeshare flights with our partner S7 Airlines.